

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

post lapsum super Adamum pronunciauit: Maledicta terra propter te, cum molestia comedes ex ea, eunctis diebus vitæ tuæ. Spinæ & tribulos germinabit tibi, & comedes herbas terræ. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec revertaris in terram, de qua sumtus es; quia pulvis es, & in pulverem reverteris, Genes. 3. v. 17. seqq.

Verum cœlestis Elifæus, Servator noster pientissimus, farinam saccharatam nobis attulit, & sanctissimo merito suo, omnes nostras miseras, & afflictiones, imò mortem ipsam adeò edulcavit, ut jam Deum diligentibus omnia in bonum cooperentur, Rom. 8. v. 28. quod si patiuntur, non ut homicidæ, aut fures, aut malefici, sed ut Christiani patiuntur, & glorificant Deum in isto nomine, 1. Petr. 4. v. 15. Si moriantur, exploratum habent, quod mors quoque sibi exitio non sit, sed pretiosa in oculis Domini, Psal. 116. v. 15. locuples lucrum afferens, Phil. 1. v. 21. dum è miseriis in requiem veniunt, & requiescunt in cubili suo, Esa. 57. v. 2.

Festivum exemplum prostat in prælecta Pericope, ubi Christo funus obviam offertur, cum discipulis suis Nain ingredi-turienti, verè tum mors in ollâ erat: Verum simul ac loculum tergit, & farinam dulcissimam gratiosorum labiorum suorum super defunctum sparsit, h. e. verbum vitæ ex ore suo blandissimo emisit, inquit: Adolescens dico tibi, surge! ecce, resedit, qui erat mortuus, & cepit loqui, & dedit illum matri suæ.

Nos instituti nostri memores videbimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis.

IN Papatu multa gloriantur de S. Veronicâ, quod Christo, ad locum Calvariaæ educto obviaverit, & dum ipsi strophium obtulerit, Dominus, ubi guttas sanguineas & lacrymas oculis suis absterferit, simul effigiem vultus sui miraculosè eidem impresserit. Hoc strophium Romæ in templo S. Petri, tanquam peculiare sanctuarium, anniversariè circa Paschatos festum plebi ostenditur, & juxta magnæ indulgentiæ promittuntur. Verum Evangelistæ ne apice quidem mentionem ejus faciunt, quod si verò id factum esset, propter miraculum illos id non reticuisse, probabile est, maxime quia reliquas mulieres, quæ Christum in eductione comitaturæ sunt, nominatenus exprimunt, Matth. 27. v. 15. Marc. 15. v. 40.

Verum in prælectâ Pericope ejusmodi Strophium invenimus, in quo facies Christi efficta est, quando viduæ tristissimæ lacrymas quasi abstergit, dicens: Noli flere. Id ad salutarem nostrum usum confervemus, & quando in calamitatis incidimus, hoc solatio nos confirmemus, quod non repellat in sempiternum Dominus, etiam si affligit, & miserturus sit secundum multitudinem misericordiarum suarum. Non enim excruciat homines, ex corde suo, Thren. 3. v. 23.

Querela respicit

I. Mor-

I. *Mortis dominium*, quæ quidem initio non fuit, sed per Diaboli invidiam demum in mundum intravit, Sap. 2. v. 24. nunc vero in omnes homines pertransiit, quando quidem omnes peccarunt, Rom. 5. v. 12.

Paulo autem optimus Servator in Capernaum mortem offenderat, non modo in domo Centurionis, apud servum Paralyticum: sed & in ædibus Jairi, cujus filiola defuncta erat. Jam ipsi denuo obviat, & in publica via superbit, cum funere & feretro. Hæc via ipsi per peccata patefacta, & stipendium peccati mors est, Rom. 6. v. ult.

Sicut igitur olim in Ægypto cum Angelus percussor transiret, nulla domus erat, in qua non jaceret mortuus, Exod. 12. v. 31. Ita & nulla civitas, nullus pagus & nulla domus reperiri potest in hoc mundo, ubi à morte tutus sis: hæc falce sua cuncta demetit, & sagittis suis omnes prosternit, ubicunque terrarum fueris. Hinc *Hormisdas quærenti Imperatori Constantino: quid Romæ vidisset? respondit: Mors ibi etiam dominatur.*

Idem hic Nainitæ experti, dum juvenis in flore ætatis à morte abreptus Christo obviat fertur, ut terræ mandetur & sepeliatur: nullum hic discrimen mors observat:

Est commune moti, mors nulli parcit honori, (tis)

Dives, ut & fortis veniunt ad limina mortis. Hinc David quærit: quis est homo, qui vivet, & non videbit mortem? Psal. 89. v. 49. Nos ipsi respondere possumus ex experientia: Nemo. Adam primus noster parens vixit annos nongentos & triginta, ubi est? mortuus est, Gen. 5. v. 5. Sethus vixit annos nongentos & duodecim; ubi

est? mortuus est. Mathusalem vixit annos nongentos sexaginta novem, ubi est? mortuus est. Lamech vixit annos septingentos, septuaginta septem, ubi est? mortuus est, Gen. 5. v. 31. Nemo hic exemptus est, nisi Enochus & Elias, qui & corpore & anima in cælum assumpti, ut essent Candidati æternitatis, nosque de vita æterna certiores redderent. Memento igitur mori, sedulo cogitemus, & mortem singulis momentis expectemus. Nam à mane usque ad vesperum immutabitur tempus, Sap. 18. v. 26.

Hoc nisi fiat, facile ex temporali morte in æternam prolabi possumus, quæ damnatos arrodet in æternum, Apoc. 9. v. 6. Nam ex inferno nulla redemptio, Ps. 49. 15.

II. *Corporis domicilium.* Hic audimus defunctum adolescentem porta civitatis efferri, ut sepeliretur in terram, matrem omnium nostrum, Sir. 40. v. 1.

Nobis, Dilecti, idem restat. Mors enim truculenta adedò hominem deformat brevi tempore, ut consumatur, tanquam à tineâ, pulchritudo ejus, Psal. 39. v. 12.

Oculi, qui instar crysalli luxerunt, obscurantur. Genæ & labia, quæ antè purpuratæ videbantur, pallefcunt. Manus & pedes, qui antè ad munia sua obeunda promti & firmi erant, languescunt. Lingua, quæ ante volubilis, & variis facietis jucunda, ligata est. Breviter, omnia membra consumuntur, ut homo vivens adhuc terram redoleat: & postquam defunctus est, optimi ejus amici nausea illius capti, cum eo ad terram properant, sicut & sancti Dei homines Abraham, Isaac, Jacob, Joseph aliiq; defunctos suos honesta sepultura affectis, legimus.

Quamvis igitur magni beneficii loco reponendum sit, si homo sepultura post mortem honestetur: attamen si rem ipsam respicias, ingens miseria est, quæ à peccato & principaliter à Diabolo oritur, dum ita in terra ad putredinem, imò vermibus, bufonibus & serpentibus devorandum videmus exponi, Sir. 10. v. 13. Hinc Jobus: Putredini dixi, Pater meus es: Mater mea, & soror mea, vermibus, Job. 17. v. 14.

Placilla Imperatoris Theodosii Conjux, Maritum suum subindè his verbis compellasse dicitur: Semper tibi cogitandum est, ô Imperator, quid fueris, quid sis, & quid eris:

Quo ipso commonere Imperatorem voluit

1. *Ingressus*, quod nimirum ut alii homines, terra & cinis sit, Gen. 18. v. 27. in peccatis conceptus & natus, Psal. 51. v. 6. & licet summo loco natus sit, non tamen habere illum aliud nativitatæ initium, sed primam vocem, similem omnibus emisisse eum plorantem, Sap. 7. v. 4. 6.

2. *Progressus*, quod nimirum Imperator sit, Caput summum in Romano Imperio, ideò decere illum, ut Regnum fideliter administret, quia futurum sit, ut Altissimus interroget opera ejus, Sap. 6. v. 4.

3. *Egressus*, quod futurus sit spoliolum mortis & esca vermium. Omnibus quippe hominibus semel statutum est mori, Hebr. 9. v. 27. ibi Imperatoria Majestas cessat, neque enim corona manet, à generatione in generationem, Prov. 27. v. 23.

Hoc ad omnes Christianos applicari potest, qui & ipsi tres voculas observent:

1. *Olim*, qui fuerint, videlicet, filii iræ, Eph. 2. v. 3.

2. *Nunc*, qui sint, nimirum Filii Dei, 1. Joh. 3. v. 2.

3. *Tunc*, qui futuri sint, nempe hæredes Dei & cohæredes Christi, Rom. 8. v. 17.

Equidem omnibus nobis moriendum, sumusque pulvis & cinis, hoc perpetuum fœdus est, Sir. 14. v. 18. Sed scimus, quod Redemptor noster vivit, & novissimo die de terra surrecturi sumus, Joh. 19. v. 25. intereà humilitatem hæc discamus, quia adeò mortalia & corruptibilia corpora habemus, ne arrogantius de nobis sentiamus, quàm oportet, Rom. 12. v. 3. Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hædos tuos, juxta tabernacula pastorum, Cant. 1. v. 8. h. e. abi in cæmeterium, & fac tibi aperiti sepulchrum, ubi pulcherrimus hominum jacet: tum perspicias, qualis sis, nempe cadaver fœtidissimum, *saccus stercorum*, *esca vermium*, ut Bernhardus loquitur. In hæc consideratione non modò à fœdâ superbia abstrahemur, Sir. 10. v. 9. sed & vitæ piæ studentes, nunquam peccabimus, Sir. 7. v. ult.

III. *Viduarum deliquium*. Exemplum prostat in prælecta Pericope, in viduâ Nainiticâ: hæc geminæ miseriæ exposita erat: Deus maritum pridem abstulerat, jam & filius defunctus erat, qui solamen senectutis ipsi fuisset, ut hanc spem de ipso conceperat. Hic verè dixeris: *Ærumna duplicatur piis: je lieber Kind / je schärffer Nuth*. Judicium enim incipit à domo Dei, 1. Petr. 4. v. 17.

Viduæ sunt personæ miserabiles, quæ in tribulatione sunt, Jac. 1. v. ult. caput enim suum amiserunt, h. e. maritum, Eph. 5. v. 23. sicut igitur corpus sine capite est in-

star

star amputati trunci, qui seipsum adjuvare nequit: Ita & viduæ omni præsidio & solatio destituuntur in terris, quilibet ipsis insultare gestit, inquit: Incurvate, ut transeam, Esa. 51. v. 23. Hinc in lingua Romanâ vocatur vidua, quasi à viro divisa, Germani dicunt *Wittve* / q. d. *wie weh?* Væ mihi miseræ, nemo me respicit, nemo me protegit, quando filii seculi dicunt: Opprimamus pauperem justum, & non parcamus viduæ, Sap. 2. v. 10.

Quod si verò miseria illis duplicatur, ut huic viduæ, ut unico filio, in quo, post Deum hæret spes eorum, priventur per mortem, dolor eò major est. Hinc Spiritus sanctus maximum luctum sic describit: quod sit planctus unigeniti, Jer. 6. v. 26. Zach. 12. v. 10.

Jacobus plurimos habuit filios attamen amisso Josepho consolationem accipere noluit, Gen. 37. v. 35.

Quantum luctum edebat David, mortuo filio immorigerò Absolone, cum tamen adhuc Salomonem haberet, qui frugi erat, 2. Sam. 18. v. 37.

In quanto luctu & squalore puratis parentes versari, si unicum modò filiolum habeant, & illo per mortem priventur, de quo dici potest, quòd Æneas de Ascanio:

Omnis in Ascanio cari stat cura parentis.

Jonas putabat, se non temerè lugere, quod sibi cucurbita in una nocte periisset, Jon. 4. v. 9.

Quantò magis pii parentes dolore afficiuntur, quando non cucurbita illis petiit, sed unicus filius à morte abreptus est.

Maximè ubi mater jam tum in viduatu degit, & marito privata est, qui melior est,

quam decem filii, 1. Sam. 1. v. 9. uti ejusmodi casus sæpè accidunt, & exemplum in Evangelio prostat: Sine dubio vulnus olim in morte mariti inflictum recruduit, ut dixerit cum Naëmi: Ne vocetis me Naëmi (pulchram,) sed vocate me Mara (amaram,) quia amaritudine valdè replevit me Omnipotens, Ruth. 1. v. 21.

Sed sperent illæ in Deum, 1. Tim. 5. v. 5. qui respicit in orationem humilium, Psal. 102. v. 18. & in verbo suo promisit, se maritum illarum futurum, Esa. 54. v. 5. quid igitur contristabuntur? Siquidem Domini est terra, & plenitudo ejus: Orbis terrarum, Psal. 24. v. 1. & potest omnia facere superabundanter, quàm petimus aut intelligimus, Eph. 3. v. 20. Devolvent proinde super Dominum viam suam, & sperent in eo: & ipse faciet, Psal. 37. v. 5.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fluit
I. *Ex Christi operatione*, quâ viam quasi morti intercludit, ut cursum suum abolere nequeat.

In genere mortem timemus, & effugimus, quoad fieri potest, sicut quinque illi Reges Amoritarum fugerant, & in spelunca se absconderant, Jos. 10. v. 16. Verùm Christus frontem ipsi offert, gradiens in multitudine fortitudinis suæ, Esa. 61. v. 1. tanquam Dux vitæ, Act. 3. v. 14. qui propediem morti pestilentia, & inferno lues futuruserat, Ol. 14. v. 14. ut nos liberaret, qui timore mortis per totam vitam obnoxii eramus servituti, Hebr. 2. v. 15.

Summus Sacerdos V. T. in mortuis non poterat contaminari, Levit. 21. v. 1. hoc in-